

Kraftkällan

EN KUNDTIDNING FRÅN KRAFTAKTÖRERNA ★ NR 4/2009

Rösta på din favoritbild

Bildspecial: 4 fotografer – 4 bilder

Läs mer på sid 2 ...

Teckna nytt avtal när el-priset är lågt

Läs mer på sid 3 ...

Från TV-profil till klimatmissionär

Läs mer på sid 4 ...

Klassiska Nisses bullar upp inför julen

Läs mer på sid 7 ...

BILD LI FERNSTEDT

Kraftaktörerna

Kommentar

Mot ljusare tider

Vi är just nu mitt uppe i årets mörkaste tid, även om december med sina högtidsstunder bjuder på mycket ljus och värme. Men snart går vi mot ljusare tider igen och fram till dess kan förhoppningsvis Li Fernstedts stämningfulla och vackra omslagsbild bidra till att lysa upp i tillvaron. Hennes bild är en av fyra bilder på temat Människa, Energi och Miljö, som fyra olika fotografer tagit till årets nummer av Kraftkällan. Gå gärna in på vår hemsida och rösta på den bild som du tycker är allra bäst.

Utöver denna bildsatsning har vi i år satsat extra mycket på att utveckla och förstärka vår kommunikation med dig som kund. Ett exempel är att vi numera erbjuder oss att bevaka den allt mer komplexa elmarknaden för din räkning och via e-post ge tips om när det är lämpligt att teckna nytt elavtal. Har du förslag på vad vi skulle kunna göra för att bli ännu bättre i vår kundkommunikation, är du alltid välkommen att höra av dig till oss.

Avslutningsvis vill jag tacka för året som har gått och önska alla en riktigt god jul och ett gott nytt år.

Vi ses 2010!

Anna Fjellner
Informationsansvarig,
Kraftaktörerna

Bildspecial: 4 fotografer – 4 bilder

Fyra fotografer har fått i uppdrag att ta bilder till Kraftkällan under år 2009 med temat Människa, Energi och Miljö. I det här numret är det fotograf Li Fernstedt från Nyhamnsläge som står för bilden.

Nytt & noterat

RÖSTA PÅ WWW.KRAFTAKTORERNA.SE

Vilken är din favoritbild?

★ Inför det här årets utgivning av Kraftkällan gav vi fyra olika fotografer i uppdrag att tolka temat Människa, Energi och Miljö. Under året har resultaten presenterats i tidningen och i det här numret är det en bild av fotograf Li Fernstedt som pryder omslaget. Nu vill vi att du som läsare ska hjälpa oss att utse den bästa bilden. Gå in på www.kraftaktörerna.se och rösta på din favorit. Röstningen pågår till och med den 31 december.

KRAFTKÄLLAN NR 1.2009

”Klara 5 år skapar en symbolisk ljuseffekt och önskar att vi ska spara energi och vara mer rädda om vår miljö.”

Fotograf Hans Runesson, Växjö

KRAFTKÄLLAN NR 2.2009

”Vi lever i en allt mer elektrifierad värld och varje individ måste börja göra aktiva val och ta ett eget ansvar för sin energiförbrukning och vår gemensamma miljö.”

Fotograf Ulla Alderin, Ängelholm

KRAFTKÄLLAN NR 3.2009

”En tankeväckande bild. 1700-talsmänniskan spelar sitt analoga instrument omgiven av framtidens energikällor: Sol, vind och vatten.”

Fotograf Mikael Bertmar, Båstad

KRAFTKÄLLAN NR 4.2009

”Havet står för energi och rörelse, men det är också en källa till lugn och ro i en annars så stressig tillvaro.”

Fotograf Li Fernstedt, Helsingborg

LI FERNSTEDT

”Vatten är rörelse och energi”

★ Li Fernstedt är en resglad fotograf som under många år haft världen som sin arbetsplats. Med fokus på dokumentär fotografering och reportage har hon skildrat människor och levnadsvillkor i länder som Guinea Bissau, Sydafrika, Brasilien och USA. För något år sedan blev Li mamma för första gången, så just för tillfället kombinerar hon mammaledighet med porträttfotografering och olika typer av frilansuppdrag. Lis hemmabaser är Nyhamnsläge och Göteborg, och närheten till havet är en viktig ingrediens för henne och i hennes bildskapande.

– Havet och naturen ger mig en stor portion inspiration, och det är lite av det som jag har velat fånga i min bild. Vatten är för mig mycket rörelse och energi, men det är samtidigt en källa till lugn och ro i vår annars så stressiga tillvaro, säger Li Fernstedt.

– Jag ville egentligen ha mer vind i bilden, men kombinationen vind och sol är tyvärr inte helt vanlig i vårt klimat.

FRAMFÖRHÅLLNING KAN LÖNA SIG

Teckna nytt avtal när elpriset är lågt

Även om du redan har ett gällande elavtal, kan du närsomhelst teckna ett nytt avtal som träder ikraft när det nuvarande löper ut. Den som aktivt följer elmarknaden kan alltså dra nytta av prissvängningarna och därmed ha möjlighet till förmånligare prisvillkor.

– Det är väldigt många kunder som tror att man inte kan göra något under pågående avtalstid, men det är fel. Det finns ju alltid en risk att det råkar vara en pristopp just när man ska teckna om sitt elavtal, säger Marie Holmberg, som är marknads- och försäljningschef för Kraftaktörerna.

De senaste åren har elmarknaden varit betydligt mer oförutsägbar, eftersom det idag är fler faktorer än tidigare som påverkar elpriset. Resultatet är fler och större prissvängningar. Det gör att det kan löna sig att som elkund följa marknadsutvecklingen och teckna avtal när prisnivåerna är låga.

VI BEVAKAR ÅT DIG – ANMÄL DIG PÅ WEBBEN

För dig som har varken tid eller intresse av att följa elmarknaden, kan vi på Kraftaktörerna sköta bevakningen för din räkning. Det innebär att vi nogra följer hur elpriset utvecklas och kommer med förslag när det kan vara en lämplig tidpunkt för dig att teckna nytt avtal. Så är du kund hos oss och för tillfället har ett fast eller rörligt avtal, är det bara att gå in på vår hemsida (www.kraftaktorerna.se) och anmäla dig för den här tjänsten. Har du frågor om ditt nuvarande avtal och prissituationen för tillfället, är du alltid välkommen att kontakta vår kundservice.

BILD ULLA ALDERIN

Skilj på fast och rörligt elpris

★ När elpriset sjunker är det många kunder som hör av sig till Kraftaktörerna och vill binda sitt elpris på samma låga nivåer som spotpriset på Nord Pool. Men när man diskuterar elpriser och elavtal, gäller det att hålla isär fast och rörligt elpris.

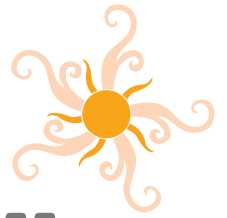
– Det är precis som när man tecknar ett bolån. Antingen väljer man en rörlig ränta eller så väljer man tryggheten och binder sin ränta på en fast nivå i ett antal år. Ju längre

bindningstid desto högre räntenivå, eftersom osäkerheten och bankens risk självklart ökar med tiden, förklarar Marie Holmberg.

Precis samma sak gäller för ett elavtal, där det rörliga elpriset följer spotprisets utveckling. Vill man ha en indikation på de fasta avtalspriserna ska man istället följa prisnivåerna på Nord Pools terminsmarknad, som visar de priser på el som är möjliga att säkra för kommande år.

Att jämföra ett rörligt elpris med ett fast, är som att jämföra äpplen och päron. Det är två helt skilda prissättningsmetoder

Från väderprofil till engagerad klimatmissionär

” Men vi har fler utmaningar framför oss. Att vårt klimat förändras är bara ett symptom på den obalans som vi befinner oss i.”

Personligt

Namn: Pär Holmgren.

Ålder: 45 år.

Familj: Gift med Eva, har tre barn:

Madeleine 16,

Michaela 13 och Niclas 12.

Bor: Radhus i Uppsala.

Yrke: Meteorolog, författare och föreläsare.

Livsmotto: Bättre att ångra något man har gjort än något man inte har gjort.

Aktuell: Föreläsare och författare i klimatfrågan. Just nu med boken "KlimatKoden".

Blogg/Webb:

www.parholmgren.se

Pär Holmgren var tidigare en uppskattad väderprofil på Sveriges Television. Idag är han författare och föreläsare, med ett brinnande engagemang för klimat och väder. Han menar att kunskapen om de klimatförändringar som sker också innebär ett ansvar för att situationen inte förvärras för kommande generationer.

Text Jonas Nordström
Bilder Medströms förlag

Varför slutade du på TV?

– Jag ville kunna lägga all min arbetstid på klimatfrågan. Jag trivdes bra på SVT och tycker fortfarande att det är roligt att arbeta med TV, men däremot började jag efter 20 år tröttna lite på väderkartorna.

Berätta lite om vad gör du idag?

– Den mesta tiden lägger jag på föreläsningar. Just i år har det blivit många föreläsningar på temat "Mat och klimat" som bygger på en bok som jag skrev förra året tillsammans med Johanna Björklund och Susanne Johansson, båda forskare på SLU.

– Det blir mycket restid, många långa tågresor, där det går att hinna med mail och planering. När jag skriver texter, till böcker eller artiklar, gör jag det däremot helst hemma. Ofta sent på kvällarna eller en bit in på nätterna.

” Men den största förändringen jag själv gjort är väl egentligen att jag sa upp mig från SVT för att jobba med klimatfrågan på heltid.”

Vad fick dig att bli just meteorolog?

– Jag ville läsa matematik och fysik på universitetet. Jag hade antagligen nästan lika gärna kunnat bli partikel-fysiker, men det som gjorde meteorologin mer spännande för mig var dels den tydliga kopplingen mellan svår teori och praktisk tillämpning, och dels den stora samhällsnytta som kunskap inom meteorologi kan medföra.

Varför är vi svenskar så fixerade och intresserade av väder och vind?

– Vi som bor här i Norden och på de brittiska öarna är mer intresserade än de flesta andra. Det beror dels på att vi har ett spännande omväxlande väder. Dels är vårt klimat så tufft att vädret, bara för ett par generationer sedan, bokstavligen var livsviktigt. För mycket eller för lite regn, en alltför lång och kall vinter eller en vinter med för mycket snö kunde medföra svält och i förlängningen kanske att inte alla i familjen överlevde. Det är kanske svårt tänka sig i dagens moderna samhälle, men backar vi till 1800-talet så var förutsättningarna helt annorlunda.

Det finns vissa som misstror människans betydelse för klimatförändringen. Vad skulle du vilja säga till dem?

– Svår fråga. Jag förstår att det fortfarande finns de som inte vill ta till sig kunskapen kring klimatfrågan. När man väl har fått kunskap så kommer även ett ansvar att på olika sätt åtminstone försöka se till att inte situationen förvärras för kommande generationer. Det vore så klart mer kreativt om klimatskeptikerna la sin tid och energi på långsiktigt hållbara lösningar, kring energi, transporter och mat.

Kan du peka på några direkta skillnader i klimatet jämfört med förr?

– Vintrarna, framför allt i Götaland och stora delar av Svealand, har blivit

kortare, mildare och snöfattigare. Många somrar under de senaste 10-15 åren har varit både varmare och blötare än vad som var normalt under 1900-talet, då innebar värme oftast torrt väder. På senare år har kombinationen värme och kraftiga regn eller åskskurar blivit vanligare.

– Det handlar om ganska små förändringar än så länge, men det är samtidigt också i precis den riktning som vi kan förvänta oss att klimatförändringarna fortsätter under de kommande årtiondena.

En tydlig klimatförändring i vår del av världen är att kombinationen värme, kraftiga regn och åska blivit allt vanligare.

Vad skulle du vilja att de kom överens om vid klimatmötet i Köpenhamn?

– Två saker: För det första att alla länder tar ett eget ansvar för läget idag, för de utsläpp som orsakades under 1900-talet och för de utsläpp som vi lär orsaka under de kommande årtiondena. För det andra att man väver ihop fattigdoms-, resurs- och hållbarhetsfrågor med klimatfrågan.

– Men vi har fler utmaningar framför oss. Att vårt klimat förändras är bara ett symptom på den obalans som vi befinner oss i. ”Peak oil”, skogsskövling, utfiskning av våra hav, befolkningsökningen och som sagt fattigdomen är andra frågor som vi också måste ta på större allvar än tidigare.

Med din kunskap i klimatfrågan, har du ändrat något i din egen livsstil för att leva mer klimatneutralt?

– Jag började ju fundera på klimatfrågan redan för cirka 20 år sedan. Det gör att jag aldrig upplevt att jag gjort några stora drastiska förändringar i mitt liv. Men visst, jag flyger inte inrikes, jag äter sällan kött, familjen skaffade andelar i vindkraftsel redan i slutet på 1990-talet, för att nämna några saker där jag gör eller har gjort medvetna val.

– Men den största förändringen jag själv gjort är väl egentligen att jag sa upp mig från SVT för att jobba med klimatfrågan på heltid.

Vad handlar din nya bok ”Klimatkoden” om?

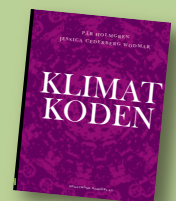
– Den beskriver hur klimatfrågan fungerar i olika sammanhang och hur vi som bor i Sverige tänker och tycker när det gäller klimatförändringarna. Boken är praktiskt användbar för den som vill ”klimatsäkra” sitt dagliga liv, sitt företag eller sin organisation. Och sedan vill nå ut med vad man gjort och varför.

RIMTÄVLING PÅ WEBBEN!

Vinn boken ”Klimatkoden”

★ Att ge bort en diodlampa i julklapp är både klimatsmart och energieffektivt. Självklart ska du också ha ett rim på paket och får du till något riktigt fyndigt har du dessutom möjlighet att vara med i vår tävling där du kan vinna Pär Holmgrens nya bok ”Klimatkoden”. **Gå in på vår hemsida och mejla ditt bästa rim till tavling@kraftaktorerna.se senast den 17/12**

– glöm inte att ange namn, adress och telefonnummer. De 10 bästa bidragen utses av en jury och vinnarna vinner en bok. Vinnarna meddelas personligen och en vinnarlista publiceras så småningom på vår hemsida. Lycka till!

FRAMTIDENS TRANSPORTMEDEL

Eldrivna spårbilar är snart på banan

Att förflytta sig med spårbundna och eldrivna bilar, låter säkert som science fiction i mångas öron. Men helautomatiska spårbilar kan snart vara ett viktigt och miljövänligt komplement till den reguljära kollektivtrafiken.

BILD: VECTUS

I takt med antalet bilar ständigt blivit fler har trafiken i våra större städer blivit allt tätare. Samtidigt har klimatfrågan och utsläppen av växthusgaser hamnat allt mer i fokus och jakten på både smartare och miljövänligare transportmedel känns angelägnare än någonsin. Därför har spårbundna elbilar på kort tid seglat upp som ett klimatsmart och jämförelsevis billigt transportalternativ. Visionen är att skapa nätverk av högbanor med förarlösa fordon som alternativ till de vanliga bilarna i våra städer.

Flera städer är redo

Redan nu ligger flera städer i startgroparna för att inleda satsningar på pionjärtrafik.

– Det är många kommuner som

visat intresse för spårbunden, småskalig trafik utan förare. Just nu finns det fyra projekt som ser extra intressanta ut: Stockholm, Uppsala, Södertälje och Umeå, säger Kjell Dahlström, tidigare generaldirektör på Statens institut för kommunikationsanalys, som på regeringens uppdrag utrett möjligheterna att starta trafik med spårbilar.

Det finns redan idag minst tre företag i världen som kan tillverka spårbi-

lar och det system de ska färdas på, och i nuläget är minst tio procent av landets kommuner intresserade av att satsa.

– Men innan den första spårbilen kan börja rulla i Sverige måste en finansieringslösning komma till stånd. Därefter måste det aktuella systemet produceras och byggas, vilket tar ca två år. Går allt som på räls kan vi se den första svenska spårbilen i trafik 2013 eller 2014, tror Kjell Dahlström.

FAKTA: Spårbilar

★ Spårbilen är en liten automatstyrd förarlös kabin som åker fram på en balkbana på stolpar ovan jord. Spårbilen kör passagerarna direkt till vald hållplats utan några stopp på vägen. Hållplatserna ligger på stickspår, vilket gör att spårbilar som hämtar eller lämnar passagerare inte hindrar övrig trafik på banan. Den inbyggda säkerhetsautomatiken gör att det alltid finns ett avstånd mellan vagnarna och trafiken är enkelriktad. Den beräknade bygg- och anläggningskostnaden är cirka 75 miljoner kronor per kilometer.

Källa: Utredningen Pionjärbanor för spårbilar.

På Nisses Konditori i Ängelholm är jultider en av årets mest hektiska säsonger. Fortfarande är det många som vill ha konditoriets klassiska pepparkakor, lussebullar och vörtbröd, istället för de massproducerade alternativen som finns i matbutikerna. Här är det fortfarande den hembakade och äkta känslan som gäller.

NISSES HÅLLER PÅ TRADITIONERNA

Klassiskt kondis bullar upp inför julen

– Debatten om vår mat och vad den innehåller gynnar så klart oss som ett litet bageri och konditori. När våra kunder kommer till oss så vet de att det smakar bra och att det alltid är bakat av äkta råvaror, säger konditormästaren Karl-Gustav Pettersson, som driver Nisses tillsammans med hustrun Eva.

Genuin känsla

Nisses etablerades redan i början av 1940-talet och konditoriet står fortsatt starkt trots en växande konkurrens. Kalle berättar att man medvetet mår om den klassiska kondiskänslan, med stilrent möblemang, genuint hembakat och vanligt svenskt kaffe. Sedan han tog över i egen regi 1975 har han framgångsrikt förvaltat både miljöer och de uppskattade bakrecepten.

– Vi väljer att göra det vi är bäst på och det uppskattar våra kunder. Jag tror inte att det skulle vara så lyckat om vi försökte ta upp kampen med de nya kaffekoncepten, varken miljömässigt eller vad gäller sortimentet, förklarar Kalle.

Hemliga kryddblandningar

På frågan om hur många lussebullar och pepparkakor som passerar ugnarna från första advent till trettonhelgen har han inget klart svar, mer än att det är väldigt, väldigt många.

– För att få riktigt goda lussebullar

Efterfrågan på Nisses speciella lussebulle (toppad med pärlsocker och mandelskivor), den unika lergökapepparkakan och det specialkryddade vörtbrödet, har av tradition varit mycket stor.

BILD: JOLLYFOTO

gäller det att inte fuska med saffransinnehållet, trots att det är en dyrbar ingrediens. Och vår egen väl avvägda kryddblandning med ingefära, kanel och nejlikor i kombination med äkta smör, är hemligheten bakom både våra pepparkakor och vörtbrödet.

Viktig trygghet

När det gäller elen väljer Nisses trygghet och långsiktighet framför möjligheten att dra nytta av elmarknadens svängningar. För närvarande har man ett treårigt fastprisavtal och Kalle tycker att det är en fördel att i förväg kunna budgetera kostnaderna för elen.

– Vi vill veta vad elen kostar oss.

Ska man ha ett avtal med rörligt pris måste man följa elmarknaden noga, och den tiden tycker jag inte att vi har. Förbrukningsmässigt har vi också gjort olika åtgärder för att hålla nere kostnaderna, bland annat har bageriet utrustats med moderna och mer värmeeffektiva bakugnar.

ENERGI-TIPSET Tobias Nilsson,
Energikonsult

BILD: JOLLYFOTO

En braskamin är ett både trevligt och värmanade komplement i hus med direktverkande el som huvudsaklig värmekälla.

KUNDSERVICE OM ELMARKNADEN Annika Borgman,
Ansvarig kundservice**UPPVÄRMNING****Värmer du huset på bästa sätt?**

Vinter och kyla innebär ökade uppvärmningskostnader för dem som bor i hus. Oavsett vilken uppvärmningsform man har, finns det alltid anledning att se över vad som går att effektivisera.

En villa som idag värms med direktuppvärmning med elradiatorer bör ha elektroniska termostater installerade för att driften ska bli så effektiv som möjligt. Om radiatorerna saknar elektroniska termostater är det en bra idé att installera en central styr-

ning med rumsternostater. Det ger en besparing på cirka tio procent. En luft/luft-värmepump eller en bras-kamin kan vara ett bra komplement vid denna typ av uppvärmning.

Lägre uppvärmningskostnader

Att bygga om från direktverkande el till ett vattenburet system kan vara en bra investering om man räknar på lång sikt. Med ett vattenburet värmesystem har man fler möjligheter att få en betydligt lägre uppvärmningskostnad, under förutsättning att man undviker olja som huvudsaklig energikälla. Här är några alternativ:

Så här kan du sänka dina uppvärmningskostnader

★ **Luft/vatten-, yttjord-, bergvärmepump.** Är alla energieffektiva lösningar. Vilken typ av värmepump man skall välja beror dels på hur stor investering man är beredd att göra, dels på husets utformning och vilka möjligheter som finns på tomten m m.

★ **Pellets- och vedpanna.** Inte lika energieffektiva alternativ som värmepumparna men kan ändå vara intressanta alternativ p g a jämförelsevis låga driftskostnader [billigt bränsle].

★ **Gaspanna.** Kräver att man investerar i en kondenserande gaspanna för att driften ska vara både energieffektiv och ekonomisk.

★ **Solfångare.** Kommer starkt på den svenska marknaden. Denna energiform fungerar som ett utmärkt komplement till ovanstående uppvärmningsalternativ.

OBS! Arbetskostnaden för samtliga ombyggnader och installationer som omnämnts här faller inom regelverket för gällande ROT-avdrag.

Lugn vinter väntar

Elmarknaden har blivit allt svårare att prognostisera och att sia om vad som händer med elpriserna imorgon eller om ett år är nästan omöjligt.

Nu är det inte bara temperatur och nederbörd som styr elpriset utan även prisutvecklingen på kol och olja, utsläppsrätter, elcertifikat och valutaförändringar har stor påverkan. Lägg sedan till den politiska osäkerheten om framtida energiförsörjning, utvecklingen av världsekonomin och klimathoten, så blir prognosbilden än mer komplex.

Vårt jobb är att hjälpa dig med rätt information när du ska välja elavtal. De flesta analytiker är överens om att det inte blir någon drastisk uppgång av elpriserna under vintern, eftersom lågkonjunkturen håller i sig, oljepriset har stabiliserats, kronan har stärkts och mer kärnkraftsproduktion är på väg in efter tidigare driftstopp.

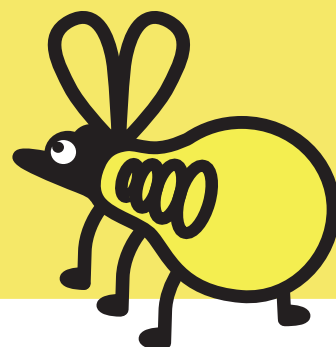
Vi tycker därför inte att det är alltför riskfyllt att ha ett rörligt elpris över vintern. Föredrar du fast elpris kan nuvarande nivå vara rätt att teckna på, sett på några års sikt. Vilket avtal man väljer just nu handlar därför mera om vilken avtalsform som passar dig än vilket pris som råder för tillfället.

Kontakta Kraftaktörerna

Kundservice: 0771-380 390 | **Kundservice Ljungby:** 0372-78 95 70
E-mail: kundservice@kraftaktorerna.se | **Hemsida:** www.kraftaktorerna.se

Huvudkontor: Kraftaktörerna, Långskeppsgatan 1, Box 1114, 262 22 Ängelholm, tel: 0431-44 57 00
Besöksadresser: Stortorget 7A, Laholm | Vislandavägen 1, Ljungby
Kraftgatan 4, Västra Karup | Långskeppsgatan 1, Ängelholm

Ansvarig utgivare Kraftkällan: Tommy Karlsson | tommy.karlsson@kraftaktorerna.se | tel: 0430-480 05
Informationsansvarig: Anna Fjellner | anna.fjellner@kraftaktorerna.se | tel: 0431-44 57 11

Kraftkällan – en tidning från Kraftaktörerna